

1. A HÁBORÚ INDOKLÁSA ÉS A BÉKEKÖTÉS FOLYAMATA A MAGYARORSZÁGI TÖRÖK ELLENI HÁBORÚK TÖRTÉNETÉBEN 1444-1718 KÖZÖTT

1.1 TÖRÖK ELLENI HARC INDOKLÁSA

BARBARICS Zsuzsa: „Türck ist mein nahm in allen landen... Művészet, propaganda és a változó törökkép a Német-római Birodalomban a XVII. század végén. In: Hadtörténelmi Közlemények, 2000. 2. sz. 329-378. p.

http://real-j.mtak.hu/5171/1/HadtortenelmiKozlemenyek_2000.pdf

BÓKA Éva: Európa és a törökök. Válogatás a török birodalom megdöntésére született 16-17. sz-i tervekből. In: Világtörténet, 1983. 2. sz. 83-104. p.

https://tti.abtk.hu/images/kiadvanyok/folyoiratok/vilagtortenet/vt_1983_2/boka.pdf

HEGYI Klára: Sakk török módra. Törökország 500 évvel ezelőtt. In: História, 1992. 5-6. sz. 24-27. p.

https://adt.arcanum.com/hu/view/Historia_1992/?query=keresztess%20hadj%C3%A1rat%2015.%20sz%C3%A1zad&pg=171&layout=s

Online hozzáférés az Arcanum Digitális Tudástár (ADT) hozzáférési pontokon:

<https://www.arcanum.com/hu/adt/hozzaferesi-pontok/>

MAROSI Endre: A török elleni harc lehetőségei 1352—1718 között. Historiográfiai áttekintés. In: Hadtörténelmi Közlemények, 1980. 4. sz. 579-597. p.

https://epa.oszk.hu/00000/00018/00173/pdf/EPA00018_hadtortenelmi_1980_04_579-597.pdf

RÁZSÓ Gyula: A „ráció” I. Szulejmán háborúiban. In: História, 1979. 4. sz. 20-21. p.

https://adt.arcanum.com/hu/view/Historia_1979/?query=keresztess%20hadj%C3%A1rat%2015.%20sz%C3%A1zad&pg=127&layout=s

Online hozzáférés az Arcanum Digitális Tudástár (ADT) hozzáférési pontokon:

<https://www.arcanum.com/hu/adt/hozzaferesi-pontok/>

TÓTH Sándor László: A Porta és a tizenöt éves háború kitörése. In: Acta Historica, 1996. 101-112. p.

<https://ojs.bibl.u-szeged.hu/index.php/acthist/article/view/10309>

1.2. DIPLOMÁCIA

CZIRÁKI Zsuzsanna: Habsburg-oszmán diplomácia a 17. század közepén. Simon Reniger konstantinápolyi Habsburg rezidens kinevezésének tanúságai (1647-1649). In: Századok, 2015. 4. sz. 835-871. p.

https://epa.oszk.hu/03300/03328/00016/pdf/EPA03328_szazadok_2015-4_0835-0871.pdf

FENYVESI László: Magyar-török diplomáciai kapcsolatok Mátyás király haláláig. In: Hadtörténelmi Közlemények, 1990. 1. sz. 74-98. p.

http://epa.oszk.hu/00000/00018/00129/pdf/EPA00018_hadtortenelmi_1990_01_074-099.pdf

KEREKES Dóra: A császári tolmácsok a magyarországi visszafoglaló háborúk idején. In: Századok, 2004. 5. sz. 1189-1228. p.

http://real-j.mtak.hu/13755/1/Szazadok_2004.pdf

KEREKES Dóra: Hivatalos kapcsolatok és információszerzés Konstantinápolyban. In: K. D.: Diplomatak és kémek Konstantinápolyban. Bp. 2010. 67-121. p. (Múltidéző zsebkönyvtár)

LAKATOS Bálint: A király diplomatái. Követek és követségek a Jagelló-korban (1490-1526). I. rész. Kutatási vázlat. In: Történelmi Szemle, 2019. 4. sz. 593-616. p.

http://real-j.mtak.hu/12811/32/TSZ_2019-4_belivek.pdf

PAPP Sándor: Bethlen Gábor, a Magyar Királyság és a Porta (1619-1621). In: Századok, 2011. 4. sz. 915-973. p.

http://real-j.mtak.hu/13765/1/Szazadok_2011.pdf

PAPP Sándor: Az Oszmán Birodalom, a Magyar Királyság és a Habsburg Monarchia kapcsolattörténete a békekötések tükrében. (Vázlat és adatbázis). In: Aetas, 2018. 4. sz. 86-99. p.

https://www.epa.hu/00800/00861/00083/pdf/EPA00861_aetas_2018_04.pdf

PAPP Sándor: A Rákóczi-szabadságharc török diplomáciája. In: Századok, 2004. 4. sz. 793-821. p.

http://real-j.mtak.hu/13755/1/Szazadok_2004.pdf

STROHMEYER, Arno: Trendek és perspektívák a kora újkori diplomácia történetében. A konstantinápolyi Habsburg diplomaták esete. In: Történelmi Szemle, 2017. 2. sz. 177-198. p.

https://tti.abtk.hu/images/kiadvanyok/folyoiratok/tsz/tsz2017_2/Strohmeyer.pdf

TÜRK Attila: A hollós címer jegyében. Hunyadi Mátyás „diplomáciai nagyüzeme”. In: T. A.: Magyarország követei. Ezeréves történelmünk külügyei. Bp. 2008. 31-44. p.

TÜRK Attila: Kétszáz furcsa év követei. Mohácstól Rákócziig. In: T. A.: Magyarország követei. Ezeréves történelmünk külügyei. Bp. 2008. 45-61. p.

1.3. BÉKEAJÁNLATOK

HADNAGY Szabolcs – PAPP Sándor: Békekötési kísérlet a tizenöt éves háború idején, 1601-ben. In: Aetas, 2003. 2. sz. 118-153. p.

http://real-j.mtak.hu/15949/1/aetas_2003_002.pdf

IVANICS Mária: A zsitvatoroki békéhez vezető út. Az 1599. évi béketárgyalások. In: Történelmi Szemle, 1993. 3-4. sz. 297-311. p.

https://tti.abtk.hu/images/kiadvanyok/folyoiratok/tsz/tsz1993_3-4/ivanics.pdf

PERJÉS Géza: Szulejmán békeajánlata 1520-ban és támadása 1521-ben. In: P. G.: Mohács. Bp. 1979. 135-160. p.

TÓTH Hajnalka: Vasvár előtt. Habsburg-oszmán megegyezési kísérlet Temesváron 1663-ban. In: Aetas, 2020. 3. sz. 46-60. p.

https://epa.oszk.hu/00800/00861/00090/pdf/EPA0861_aetas_2020_03_046-060.pdf

TÓTH Sándor László: A „szináni ajánlat”. Oszmán vazallus államok létesítésének terve 1593-ban. In: Aetas, 2002. 1. sz. 97-110. p.

http://acta.bibl.u-szeged.hu/41043/1/aetas_2002_001_097-110.pdf

1.4. BÉKEKÖTÉSEK

1444. Török-magyar békekötés. („Szegeci” béke). In: KÖBLÖS József – SÜTTŐ Szilárd – SZENDE Katalin: Magyar békeszerződések 1000-1526. Pápa, 2000. 180-184. p.

ACSÁDY Ignác: A karloviczi béke története. 1699. Bp. 2012. 72-80. p.

<http://real-eod.mtak.hu/968/1/B3391804.pdf>

BARTA János: Az elfelejtett békekötés. A karlócai béke háromszázadik évfordulójára. In: Valóság, 1999. 10. sz. 42-47. p.

https://adt.arcanum.com/hu/view/Valosag_1999/?query=karl%C3%B3cai%20b%C3%A9ke&pg=1231&layout=s

KOVÁCS Péter, E.: Jajca és az 1519-es magyar-török béke. In: Levéltári Közlemények, 1992. 1-2. sz. 91-96. p.

https://library.hungaricana.hu/hu/view/LeveltariKozlemenyek_63/?pg=92&layout=s

NEHRING, Karl: Magyarország és a zsitvatoroki szerződés. (1605—1609). In: Századok, 1986. 1. sz. 3-50. p.

http://real-j.mtak.hu/13737/1/Szazadok_1986.pdf

PAPP Sándor: A pozsareváci békekötés és a magyarok. In: Aetas, 2018. 4. sz. 5-19. p.

https://www.epa.hu/00800/00861/00083/pdf/EPA00861_aetas_2018_04.pdf

SIMON Éva, SZ.: A szülejmáni béke. A magyarországi oszmán adóösszeírások és a magyar-oszmán békekötések összefüggései. In: Aetas, 2018. 4. sz. 53-72. p.

https://www.epa.hu/00800/00861/00083/pdf/EPA00861_aetas_2018_04.pdf

TARJÁN M. Tamás: A Habsburgok békét kötnek Szulejmán szultánnal Drinápolyban

<https://rubicon.hu/kalendarium/1547-junius-19-a-habsburgok-beket-kotnek-szulejman-szultannal-drinapolyban>

TEISZLER Éva: Török várak – magyar várak. Status quo a hadszíntéren és a Jagelló-kori oszmán-magyar békeszerződésekben. In: Aetas, 2018. 4. sz. 100-107. p.

http://real-j.mtak.hu/16007/1/aetas_2018_004.pdf

TÖRÖK Pál: Az 1547-i békekötés. In: T. P.: I. Ferdinánd konstantinápolyi béketárgyalásai 1527-1547. Bp. 1930. 106-111. p. (Értekezések a történelmi tudományok köréből)

<http://real-eod.mtak.hu/1160/1/B3392412.pdf>

1.5. TÁRGYALÁSI TECHNIKÁK

BRANDL Gergely – GÖNCÖL Csaba – JUHÁSZ Krisztina – MARTON Gellért Ernő – SZABADOS János: Kommunikáció és híráramlás. A Habsburg-oldal tárgyalási stratégiája az 1627. évi szőnyi békekötés során. In: Aetas, 2018. 4. sz. 108-124. p.

https://www.epa.hu/00800/00861/00083/pdf/EPA00861_aetas_2018_04.pdf

KERÉKES Dóra: „A magasságos boldogság küszöbén”. Tárgyalás és tárgyalási technikák a szultán udvarában. In: Mozgó frontvonalak. Háború és diplomácia a várháborúk időszakában, 1552-1568. Szerk. Bujdosné Pap Györgyi, Fejér Ingrid, H. Szilasi Ágota. Eger, 2017. 131-155. p. (Studia Agriensia; 35.)

https://library.hungaricana.hu/hu/view/MEGY_HEVE_StudiaAgriensia_035/?pg=132&layout=s

MOLNÁR Mónika, F.: Tárgyalási technikák és hatalmi játszmák. A Habsburg és az Oszmán Birodalom közötti határ meghúzása a karlócai békét követően. In: Századok, 2006. 6. sz. 1475-1502. p.

http://real-j.mtak.hu/13760/1/Szazadok_2006.pdf

1.5.1. EGYES KÖVETEK

CZIRÁKI Zsuzsanna: Követ vagy szélhámos? A Habsburg-diplomácia útvesztői egy konstantinápolyi gyilkosság tükrében In: Aetas, 2016. 3. sz. 22-39. p.

http://real-j.mtak.hu/15998/1/aetas_2016_003.pdf

KOLCAK, Özgür: Walter Leslie Habsburg-követ látogatása a Portán. Diplomáciatörténeti adalékok (1665-1666). In: Aetas, 2016. 3. sz. 99-127. p.

http://real-j.mtak.hu/15998/1/aetas_2016_003.pdf

PAPP Sándor: Egy Habsburg-követ, Simon Reniger oszmán kapcsolathálózata Konstantinápolyban. Vezírek, muftik, magyar renegátok. In: Aetas, 2016. 3. sz. 40-53. p.

http://real-j.mtak.hu/15998/1/aetas_2016_003.pdf

SZABADOS János: A 17. századi Habsburg-hírszerzés „gyöngyszeme”. Hans Caspar budai titkos levelező (1646-1659) munkássága. Vázlat egy nagyobb összefoglaláshoz. In: Aetas, 2016. 3. sz. 77-92. p.

http://real-j.mtak.hu/15998/1/aetas_2016_003.pdf

SZABADOS János: Hírek Konstantinápolyból 1705 derekán. A nagypolitika történései egy Habsburg diplomata szemüvegén keresztül. In: Hadtörténelmi Közlemények, 2015. 1. sz. 74-104. p.

https://epa.oszk.hu/00000/00018/00034/pdf/EPA00018_hadtortenelmi_2015_1_074-104.pdf

TÓTH Hajnalka: Harminc év Habsburg szolgálatban. Betekintés Johann Adam Lachowitz török tolmács áldozatos munkájába. (1678-1709). In: Fons, 2019. 1. sz. 39-62. p.

https://epa.oszk.hu/03300/03304/00085/pdf/EPA03304_fons_2019_01_039-062.pdf

1.6. FORRÁSOK

1.6.1. BÉKEOKMÁNYOK

1606. A zsitvatoroki béke. In: Magyar történeti szöveggyűjtemény II/1. 1526-1790. Szerk. Sinkovics István. Bp. 1968. 361-371. p.

https://mandadb.hu/dokumentum/341820/Sinkovics_I_Magyar_trtneti_szvegyjtemny_1.pdf

Drinápoly, 1568. február 17. Békekötés II. Miksa német császár és II. Szelim török szultán között. In: Magyar történeti szöveggyűjtemény II/1. 1526-1790. Szerk. Sinkovics István. Bp. 1968. 140-152. p.

https://mandadb.hu/dokumentum/341820/Sinkovics_I_Magyar_trtneti_szvegyjtemny_1.pdf

FODOR Pál – DÁVID Géza: Magyar-török béketárgyalások 1512-1514-ben. In: Történelmi Szemle, 1994. 3-4. sz. 193-225. p.

http://real-j.mtak.hu/5755/1/TortnelmiSzemle_1994.pdf

Karlóca, 1699. január 26. Békekötés J. Lipót magyar király és I. Musztafa török szultán között. In: Magyar történeti szöveggyűjtemény II/2. 1526-1790. Szerk. Sinkovics István. Bp. 1968. 690-700. p.

https://mandadb.hu/dokumentum/341087/Sinkovics_Magyar_trtneti_szvegyjtemny_msodik_ktet.pdf

VARGA J. János: A szentgotthárdi csata és a vasvári béke (1664). Bp. 2007. (Magyar Történelmi Archívum; 26.)

A sorozatban megjelent szöveg rövidített és átalakított változata

https://mnl.gov.hu/mnl/ol/hirek/a_szentgotthardi_csata_es_a_vasvari_beke

1.6.2. KÖVETJELENTÉSEK, AUDIENCIA LEÍRÁSA

BÁRÁNY Attila: Követjelentés Magyarország állapotairól 1521-ből. In: B. A.: A szulejmáni ajánlat. Magyarország, a Török Birodalom és a Nyugat (1521-1524). Máriabesnyő, 2014. 29-34. p.

BÓKA Éva: Charles de Ferriol márki portai követsége (1699-1703). In: Történelmi Szemle, 1982. 3. sz. 519-536. p.

https://epa.oszk.hu/00600/00617/00111/pdf/EPA00617_tortenelmi_szemle_1982_3_519-536.pdf

KÁRMÁN Gábor: Kézcsók a pasának? Erdélyi követek Budán. In: Történelmi Szemle, 2014. 4. sz. 639-662. p.

<https://tti.abtk.hu/images/kiadvanyok/folyoiratok/tsz/tsz2014-4/krmn.pdf>

NEHRING, Karl: Követjárás Isztambulban. M. Brandstetter beszámolója, 1508 nyara. In: História, 1997. 8. sz. 17-19. p.

https://adt.arcanum.com/hu/view/Historia_1997/?query=audiencia%20t%C3%B6r%C3%B6k&pg=264&layout=s

Online hozzáférés az Arcanum Digitális Tudástár (ADT) hozzáférési pontokon:

<https://www.arcanum.com/hu/adt/hozzaferesi-pontok/>

SZABADOS János: Egy tolmács diplomáciai küldetésben a nagyvezírnél. Heinrich Julius Wachin (Wogin) beszámolója Köprülü Mehmed táborában való tartózkodásáról. In: Fons, 2020. 1. sz. 61-95. p.

https://epa.oszk.hu/03300/03304/00089/pdf/EPA03304_fons_2020_01_061-096.pdf

TARDY Lajos: Régi magyar követjárások Keleten. Bp. 1971. 81-93. p. (Kőrösi Csoma Kiskönyvtár; 11.)

Összeállította:
Tóthné Gyuricza Ágnes